

Významné uhlovodíky

Vaším úkolem bude k charakteristice uhlovodíku přiřadit správný název látky.

Charakteristiky se týkají těchto látek:

benzen, toluen, naftalen(= naftalín), **acetylen**(= etyn =ethin =etin), **buta-1,3-dien** (=1,3-butadien), **ethylen**(=ethen= eten), **methan**(=metan), **propan a butan**(obě látky v 1 charakteristice), **cyklohexan, parafíny**

- 1) tento alkan je hlavní součástí **zemního plynu**, jinak se mu říká i **bioplyn**(vzniká rozkladem těl organismů pomocí bakterií), **důlní plyn** (způsobuje výbuchy a závaly v uhelných dolech) a **bahenní plyn** (vyskytuje se v rašeliništích, kde občas dochází k jeho vznícení- takto vznikla pověst o bludičkách lákajících pocestné do bažin).
- 2) pevný aren, sublimuje (to je přechází z pevného skupenství přímo na plynné), dříve hojně používaný jako prostředek **k odpuzení šatních molů**- má výrazný zápach, dnes se používá například k výrobě barviv
- 3) plyn se 2 atomy uhlíku a trojnou vazbou, hořlavý- společně s kyslíkem se používá na **sváření a řezání kovů**, vyrábí se z něho také výbušniny, plasty a mnoho dalších látek. Dříve se používal ke svícení (**lampy** se jmenovaly karbidky- tento plyn v nich totiž vznikal kapáním vody na chemickou látku karbid)
- 4) kapalný aren, čichací droga přezdívaná též jako **droga blbých**(vdechování jeho par ničí mozkové buňky), rozpouštědlo, výroba výbušnin- např **TNT**, součást ropy
- 5) **základní aren**, kapalina- hořlavá, zdraví škodlivá(mutace, vznik rakoviny), součást ropy a benzínů, C₆H₆, výroba mnoha chemických látek , organické rozpouštědlo
- 6) plynné alkany, jejich směs se používá v kempingových **vařičích, palivo do aut (LPG)**
- 7) pevné alkany s větším počtem uhlíků v řetězci, používané na výrobu **svíček**, dříve také jako **vosky** na mazání lyží apod.
- 8) plynný alken, hlavní surovina pro výrobu **plastů**(**PE= igelit, PVC= lino....**), etanolu= (líhu),**rostlinný hormon** - rostliny ho produkují- urychluje dozrávání ovoce např. banánů
- 9) cyklický uhlovodík s jednoduchými vazbami, součást ropy , kapalný- **rozpouštědlo**, C₆H₁₂
- 10) plynný uhlovodík se dvěma dvojnými vazbami a 4 atomy uhlíku, hlavní surovina pro výrobu **umělého kaučuku**(= **gumy**= pryže)